Nader onderzoek
Vleermuis, huismus, steenmarter & gierzwaluw

Aaltenseweg 2 Lichtenvoorde

Colofon

Abonnementhouder van de Nationale Databank Flora en Fauna

Uitgevoerd door: Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: Gemeente Oost-Gelre

Projectnummer en versie: 9014 versie 1.0	Status: Definitief
Auteur: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P.Leemreise e.a
Ligging projectgebied: Aaltenseweg 2 Lichtenvoorde	Rapportdatum: 07-09-2026

Correspondentieadres:
Herenstraat 25-27
7122DA Aalten

E: info@natuurbankoverijssel.nl
T: 0850-509852

Aansprakelijkheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Natuurbank Overijssel accepteert geen aansprakelijkheid ten aanzien van beslissingen die de opdrachtgever neemt naar aanleiding van het door Natuurbank Overijssel uitgevoerde onderzoek. Natuurbank Overijssel is niet aansprakelijk voor gevolgschade, en ook voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Natuurbank Overijssel; opdrachtgever vrijwaart Natuurbank Overijssel voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1 INLEIDING 4
1.1 Aanleiding 4
1.2 Onderzoeksvraag 4
1.3 Overige bronnen 4
HOOFDSTUK 2 HET ONDERZOEKSGEBIED 5
2.1 Situering 5
2.2 Beschrijving van het plangebied 5
2.3 Begrenzing van het onderzoeksgebied 6
HOOFDSTUK 3 METHODE 9
3.1 Vleermuizen 9
3.2 Gierzwaluw 10
3.3 Huismus 10
3.4 Steenmarter 10
3.5 Overige soorten 11
HOOFDSTUK 4 RESULTATEN 12
4.1 Vleermuizen 12
4.2 Huismus 12
4.3 Gierzwaluw 12
4.4 Steenmarter 12
4.5 Overige soorten 12
HOOFDSTUK 5 SAMENVATTING EN CONCLUSIES 13
5.1 Samenvatting 13
5.2 Conclusie 13

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Oost-Gelre heeft Natuurbank Overijssel gevraagd aanvullend veldbiologisch onderzoek uit te voeren op de voormalige bedrijfslocatie van Hulshof Herwalt in Lichtenvoorde, Aaltenseweg 2. Uit een verkennend natuurwaardenonderzoek, uitgevoerd op 21 november 2025, is gebleken dat aanvullend onderzoek vereist is naar de functie van de bebouwing voor steenmarter, vleermuizen, gierzwaluw en huismus.

In voorliggend rapport worden de bevindingen van onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode april 2026 – september 2026

In het kader van de zorgplicht (Art. 11.27, Bal) moet voorafgaand aan een ingreep, welke mogelijk negatieve effecten kan hebben op beschermde diersoorten, een effectbeoordeling plaats vinden. Omdat met een eenmalige visuele inspectie, de functie en betekenis van de aanwezige bebouwing voor vleermuizen, steenmarter, huismus en steenmarter niet (volledig) vastgesteld kan worden, is gericht vervolgonderzoek noodzakelijk.

1.2 Onderzoeksvraag

Het onderzoek is uitgevoerd om antwoord te kunnen geven op de volgende onderzoeksvragen:

1. Bezetten vleermuizen een verblijfplaats in het onderzoeksgebied? Zo ja, welke soort, welke aantallen, welke functie heeft de verblijfplaats en waar bevindt zich de verblijfplaats?
2. Nestelen er huismussen in het onderzoeksgebied? Zo ja, waar bevinden zich de nesten?
3. Nestelen er gierzwaluwen in het onderzoeksgebied? Zo ja, waar bevinden zich de nesten?
4. Bezet de steenmarter een verblijfplaats in het onderzoeksgebied? Zo ja, waar bevindt zich de verblijfplaats?

1.3 Overige bronnen

Naast veldbiologisch onderzoek is ook de Nationale Datebase flora en fauna geraadpleegd.

HOOFDSTUK 2 HET ONDERZOEKSGEBIED

2.1 Situering

Het plangebied is gesitueerd aan de Aaltenseweg 2 te Lichtenvoorde. Het ligt in de woonkern Lichtenvoorde en wordt omgeven door stedelijk gebied. Op onderstaande afbeelding wordt de ligging van het plangebied weergegeven op een topografische kaart.

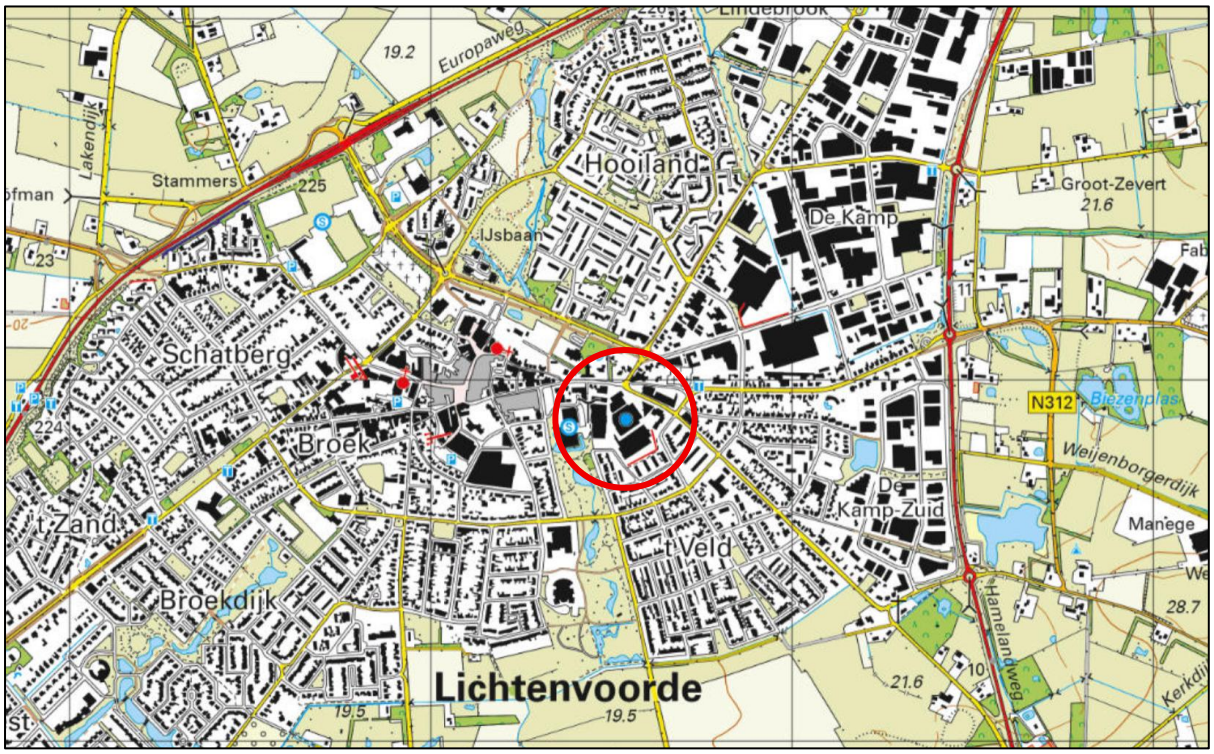

Ligging van beide deelgebieden op de topografische kaart. De ligging van de deelgebieden wordt met de rode cirkel aangeduid (bron: topotijdreis.nl).

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied omvat de totale bedrijfslocatie van de voormalige leerfabriek Hulshof Herwalt (Koninklijke Hulshof's Verenigde Fabrieken). Na een faillissement in 2013 werd het bedrijf overgenomen door Vitelco Leather. Het bestaat uit bedrijfsgebouwen, een modern kantoorgebouw en een historisch fabriekspand. Het merendeel van de fabrieksgebouwen hebben een stalen spantconstructie en zijn bekleed met damwandpanelen, maar vooral de oudere gebouwen zijn gebouwd van bakstenen. Het kantoorgebouw heeft vooral glazen wanden. Nagenoeg de volledige buitenruimte is verhard. Alleen langs de grens met de Aaltenseweg en de H.A. Hulshofstraat staat wal opgaande beplanting in de vorm van een scheerhaag, en enkele bomen. Voor een verbeelding van het plangebied wordt verwezen naar de fotobijlage.

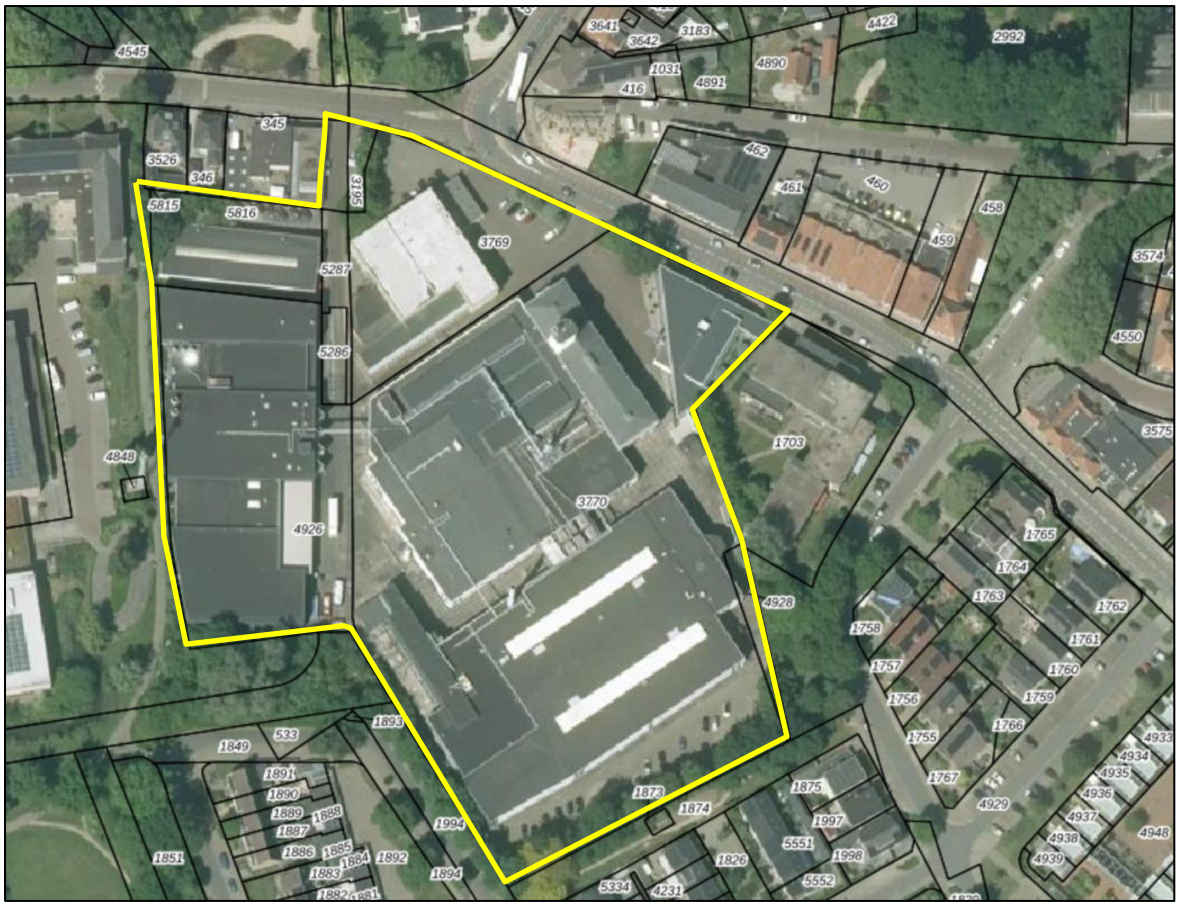

Luchtfoto van het plangebied met daarop aangegeven de grens van het plangebied (gele lijn).

2.3 Begrenzing van het onderzoeksgebied

Niet alle gebouwen in het plangebied zijn geschikt voor alle te onderzoeken soorten. Hieronder wordt per soort(groep) aangeven wat de begrenzing van het onderzoeksgebied is.

Huismus

Huismussen kunnen nestelen in verschillende type gebouwen. Zowel in gebouwen met een bakstenen buitengevel als in hallen met gevelbekleding van damwand. Het totale plangebied behoort tot het onderzoeksgebied voor huismussen.

Steenmarter

Alle gebouwen in plangebied vormen een potentiële verblijfplaats voor deze soort, al lijken de productiehallen weinig geschikt vanwege het ontbreken van (kleine) holle ruimtes. Het totale plangebied behoort tot het onderzoeksgebied voor de steenmarter.

Gierzwaluw

De gierzwaluw nestelt in gaten en nissen in gebouwen en in holle ruimtes in het dakvlak van gebouwen. Bedrijfshallen met platte daken en damwand gevelbekleding worden niet als potentiële nestplaats voor gierzwaluwen beschouwd. Op onderstaande luchtfoto wordt de begrenzing van het onderzoeksgebied weergegeven.

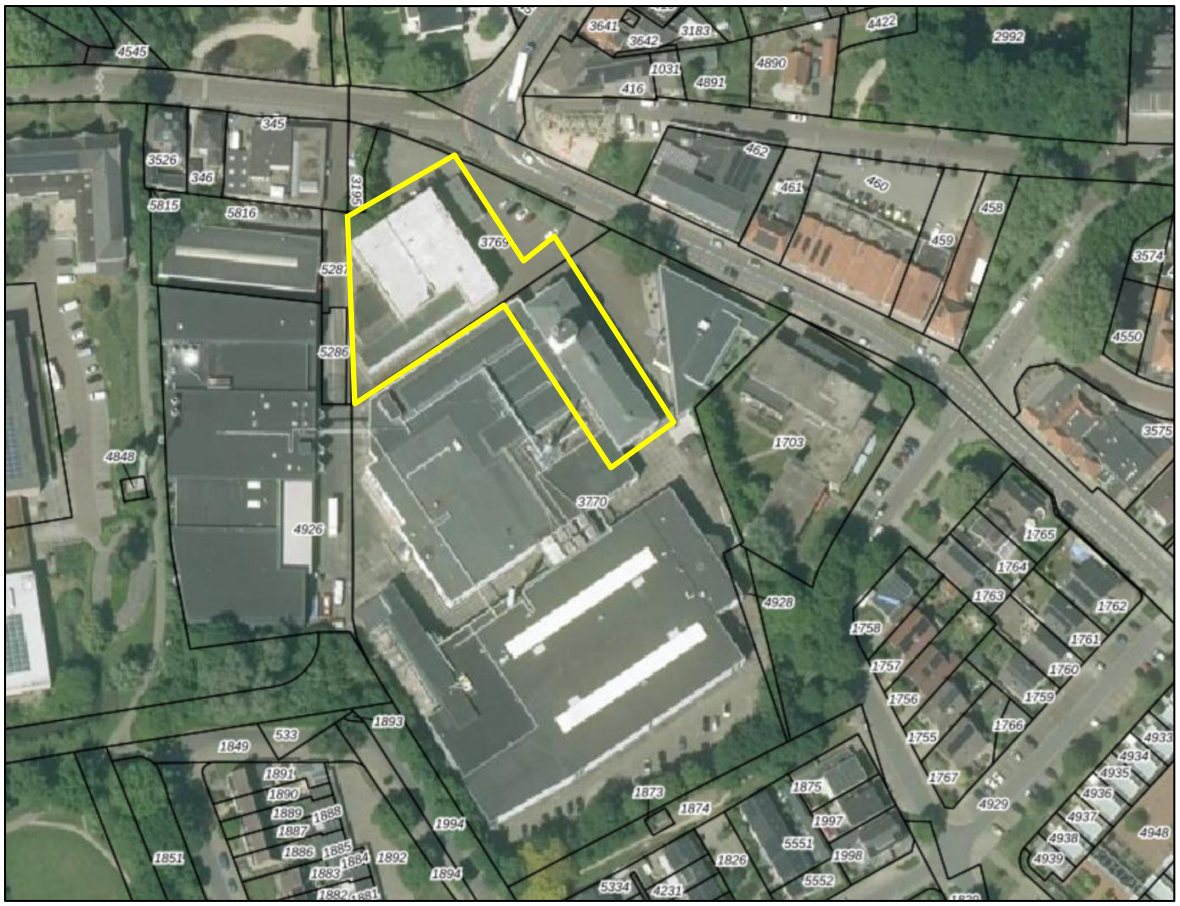

Onderzoeksgebied gierzwaluwen (aangeduid met gele lijn).

Vleermuizen

Vleermuizen bezetten in de regel geen verblijfplaats in gebouwen die bekleed zijn met damwandplaten. Bakstenen gebouwen daarentegen kunnen wel benut worden als verblijfplaats, ongeacht of het gebouw voorzien is van een spouwmuur. Gebouwen zonder (bak)stenen buitengevels zijn niet onderzocht omdat ze niet beschouwd worden als potentiële verblijfplaats. Op onderstaande luchtfoto wordt de begrenzing van het onderzoeksgebied weergegeven.

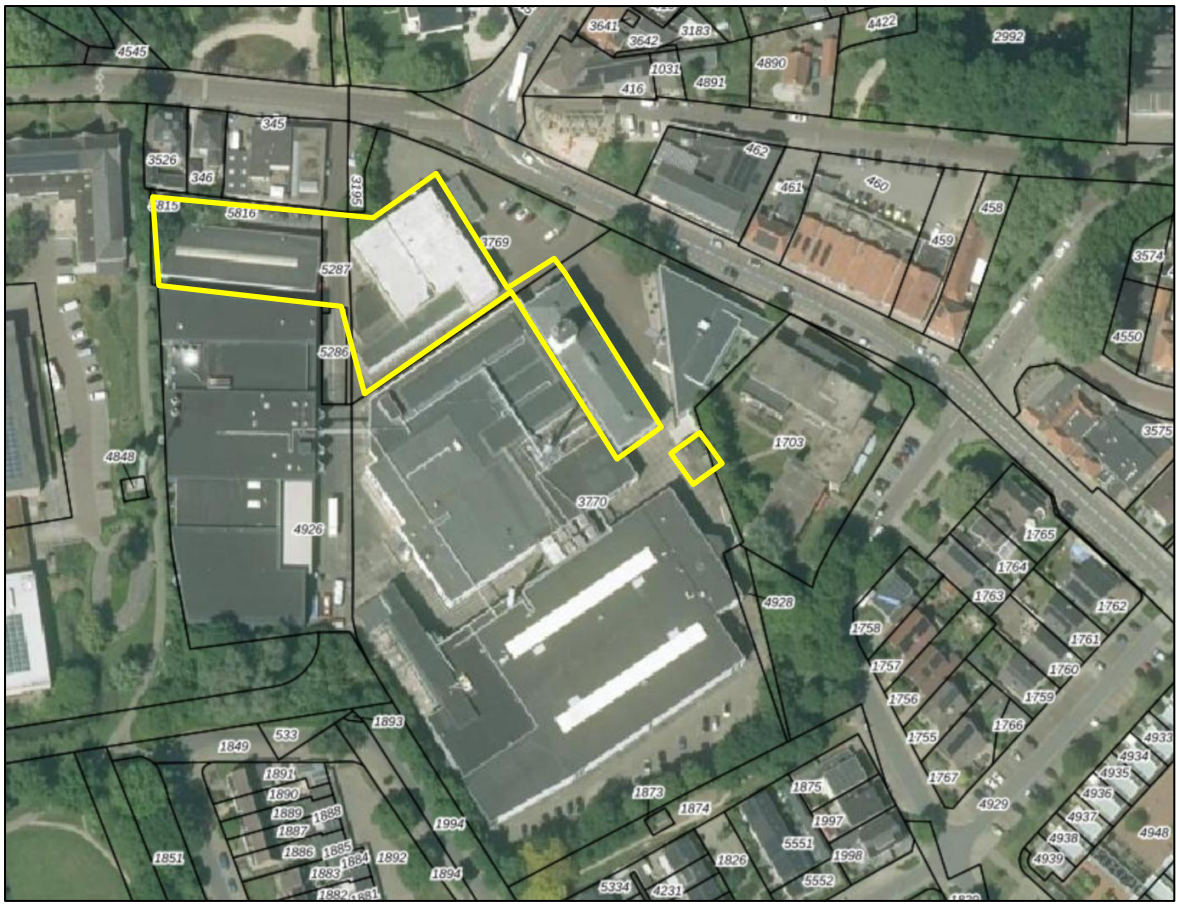

Onderzoeksgebied vleermuizen (aangeduid met gele lijn).

HOOFDSTUK 3 METHODE

In dit hoofdstuk wordt de toegepaste onderzoeksmethode verwoord.

3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen
Voor het in kaart brengen van verblijfplaatsen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingsfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparatuur (type: Zoom H2n). Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsamenstelling en gebiedsgebruik. Tijdens het onderzoek is ook gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (Pulsar Helion xq28). Een dergelijke camera is van grote meerwaarde bij het waarnemen van zwermende dieren tijdens het binnenvliegen, tijdens de baltsperiode en voor het waarnemen van vleermuizen met een extreem zachte sonar, zoals de gewone grootoorvleermuis.

Het onderzoek is opgezet om duidelijkheid te krijgen over de functie van de bebouwing als verblijfplaats voor vleermuizen. Het onderzoek is afgestemd op het mogelijk voorkomen van gebouwbewonende soorten. De bebouwing lijkt geschikt als zomer-, kraam- en paarverblijfplaats. Delen van de bebouwing lijken geschikt als massa-winterverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen.

Aanpassing vleermuisprotocol 2025
In februari 2025 is het vleermuisprotocol aangepast. Deze aanpassing treft uitsluitend onderzoek naar meervleermuizen om de omgeving van bekende kraamverblijven en mannengroepen en onderzoek naar paarverblijfplaatsen van deze soort. Voor paarverblijf- & zwermplaatsen is de definitie van de objecten aangepast, de inspanning is niet bedoeld voor gebouwen zoals woonhuizen, maar denk hier aan bruggen, sluizen, gemalen, elektriciteitshuisjes, boomholtes, vleermuiskasten, stadsmuren, bunkers, meerpalen, ijskelders, forten, verlaten gebouwen, schoorstenen, putten, etc.

De aanpassing bestaat uit het uitvoeren van extra bezoeken, als de onderzoekslocatie in de directe omgeving van een bekende kraamkolonie ligt, en een ochtendronde in juli in de buurt van een mannengroep. Onderzoek naar een paarverblijfplaats start vanaf zonsondergang.

Het geactualiseerde protocol schrijft nu ochtendonderzoek voor in plaats van avondonderzoek. In gebieden nabij kraamkolonies zijn twee ochtendrondes verplicht in de kraamperiode. In zowel de rode gebieden (kraamkolonies) als de blauwe gebieden (mannenverblijven) is een extra ochtendronde in juli nodig voor het opsporen van satelliet verblijfplaatsen. Onderzoek naar paarverblijfplaatsen hoeft niet plaats te vinden bij door mensen bewoonde objecten, zoals woningen en appartementengebouwen.

Toetsing aan protocol
De onderzoekslocatie ligt niet in de nabijheid van een bekende kraamkolonie of mannenverblijf (NDFF, 2025). Het onderzoek hoeft daarom niet afgestemd te worden op mogelijke aanwezigheid van een kraam- of zomerverblijfplaats van meervleermuizen. Omdat het woongebouwen betreft wordt deze niet beschouwd als potentiële paarverblijfplaats van meervleermuizen.

Algemeen
Voor het in beeld brengen van de betekenis van de bebouwing voor vleermuizen zijn vijf verschillende bezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht. De bezoeken in juni en juli zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven, de bezoeken in augustus en september zijn uitgevoerd in verband met onderzoek naar paar- en massa-winterverblijfplaatsen.

In onderstaande tabel worden de verschillende bezoekdata weergegeven.

Datum	***Tijd***	***Zon onder/op****	***Aantal onderzoekers***	***Weersomstandigheden***
03-06-2026	21:46-00:19	21:47 uur	5	Bewolkt, droog, zwakke wind, 18 ºC
24-06-2026	21:57-00:30	21:58 uur	5	Onbewolkt, droog, zwakke wind, 30 ºC
01-07-2026	02:15-05:20	05:18 uur	5	Onbewolkt, droog, windstil, 13 ºC
16-08-2026	23:55-02:00	20:56 uur	1	Bewolkt, droog, zwakke wind, 14 ºC
06-09-2026	00:05-02:06	20:09 uur	1	Onbewolkt, droog, windstil, 15 ºC

*Bezoekschema vleermuisonderzoek (*bron: www.knmi.nl)*

Ter controle voor het middernachtzwermen, is op beide datums tevens gekeken naar middernachtzwermende gewone dwergvleermuizen op een bekende zwermlocatie aan de Middachtenstraat 36 te Lichtenvoorde. Tijdens beide nachten werd gezwermd op voornoemde adres. De nachten waren blijkbaar geschikt voor middernachtzwermen.

3.2 Gierzwaluw

Onderzoek naar nestplaatsen van gierzwaluwen is uitgevoerd conform kennisdocument gierzwaluw. Het onderzoeksgebied is driemaal bezocht in de avond, van anderhalf uur voor zonsondergang tot een half uur na zonsondergang. Er vooral gelet op in- en uitvliegende gierzwaluwen van en naar de nestplaats en 'bangers'; dat zijn ongepaarde gierzwaluwen die soms de invliegopening aantikken en weer verder vliegen. Dit leidt vaak tot een vocale reactie vanuit de nestplaats. Daarnaast is gelet op groepjes 'gierende gierzwaluwen' die laag rond de bebouwing vliegen. Dergelijk gedrag vormt een aanwijzing voor een nestplaats in de buurt. Dergelijk gedrag vindt hoofdzakelijk plaats in kolonies en minder bij geïsoleerde nestplaatsen. Ook is geluisterd naar roepende volwassen dieren en bedelende jongen vanuit het nest.

Onderzoek naar gierzwaluwen is tweemaal uitgevoerd, voorafgaand een vleermuisonderzoek, door dezelfde onderzoekers. Er is één apart bezoek gebracht aan het onderzoeksgebied, specifiek voor de gierzwaluwen. In onderstaande tabel wordt het bezoekschema weergegeven.

Datum	***Tijd***	***Zon onder/op****	***Aantal onderzoekers***	***Weersomstandigheden***
03-06-2026	20:18-22:19	21:47 uur	5	Bewolkt, droog, zwakke wind, 18 ºC
24-06-2026	20:30-22:30	22:00 uur	5	Onbewolkt, droog, zwakke wind, 30 ºC
12-07-2026	20:20-22:20	21:50 uur	5	Half bewolkt, droog, windstil, 25 ºC

3.3 Huismus

Het onderzoek naar nesten van huismussen is uitgevoerd conform kennisdocument huismus. Om de aanwezigheid van een nestplaats uit te mogen sluiten, dient het plangebied tweemaal bezocht te worden in de periode april-half mei.

Het plangebied is bezocht op 23 april en 9 mei 2026 in de ochtend onder gunstige weersomstandigheden (droog, weinig wind (windkracht < 5 Bft). De bezoeken duurden 120, respectievelijk 135 minuten per bezoek.

Er is gelet op tjilpende huismussen, voervluchten, zichtbare nesten en bedelende jongen vanuit de nestplaats. Ook tijdens de bezoeken aan het plangebied in het kader van vleermuisonderzoek, is voorafgaand aan het onderzoek een rondje gelopen over het erf. Ook tijdens deze bezoeken is gelet op de aanwezigheid van nestelende huismussen.

3.4 Steenmarter

Er is geen formeel onderzoeksprotocol voor onderzoek naar verblijfplaatsen de steenmarter. De onderzoeksvraag is gericht op verblijfplaatsen. Cameraonderzoek kan de aanwezigheid van deze soort in het

onderzoeksgebied aantonen, maar daarmee wordt de verblijfplaats niet automatisch aangetoond. De soort komt voor in de buurt van het plangebied en het is aannemelijk dat het onderzoeksgebied tot het leefgebied van de steenmarter behoort. Steenmarters hebben een vrij groot territorium, zodat het mogelijk is dat steenmarters in het onderzoeksgebied worden waargenomen, terwijl ze een verblijfplaats bezetten buiten het onderzoeksgebied.

Tijdens alle bezoeken aan het onderzoeksgebied is gelet op de aanwezigheid van steenmarters in het onderzoeksgebied. Er is gelet op dieren in en op gebouwen en dieren die gebouwen verlaten om te gaan foerageren, waarbij ze vaak open ruimtes oversteken, zoals erfverharding. Ook is gelet op sociale- en stommelgeluiden van (speelse) jonge dieren. Er is tijdens het onderzoek onder andere gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera. Ook zijn alle toegankelijke gebouwen tijdens de bezoeken aan de binnenzijde gecontroleerd op sporen van de steenmarter.

3.5 Overige soorten

Naast voornoemde soorten letten de onderzoekers tijdens het veldonderzoek altijd op andere beschermde soorten, zoals huiszwaluw.

HOOFDSTUK 4 RESULTATEN

4.1 Vleermuizen

Er géén verblijfplaats van vleermuizen vastgesteld in het onderzoeksgebied.

Er werden in het geheel bijzonder weinig vleermuizen waargenomen tijdens het onderzoek. Tijdens de bezoeken in de kraamtijd werden af en toe gewone dwergvleermuizen waargenomen langs de beplanting, net ten noordwesten en ten zuiden van het onderzoeksgebied. Daarbij ging het om 1-2 foeragerende gewone dwergvleermuizen. Heel enkel is een langsvliegende gewone dwergvleermuis vastgesteld in het onderzoeksgebied. Er zijn geen andere soorten waargenomen.

4.2 Huismus

Er is geen nestplaats van huismussen in het onderzoeksgebied vastgesteld. Er is tijdens het onderzoek in het geheel geen huismus waargenomen in het onderzoeksgebied.

4.3 Gierzwaluw

Er is geen nestplaats van gierzwaluwen in het onderzoeksgebied vastgesteld. Er werden tijdens de bezoeken wel gierzwaluwen waargenomen, maar die vlogen hoog over het plangebied en vertoonden geen verbondenheid met de bebouwing in het plangebied.

4.4 Steenmarter

Er is geen verblijfplaats van de steenmarter vastgesteld in het onderzoeksgebied. Er is tijdens het veldwerk in het geheel geen steenmarter waargenomen.

4.5 Overige soorten

Er zijn geen andere beschermde soorten waargenomen, anders dan reeds waargenomen tijdens het verkennend onderzoek.

HOOFDSTUK 5 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

5.1 Samenvatting

In de periode april - september 2026 is bebouwing aan de Aaltenseweg 2 te Lichtenvoorde onderzocht op de aanwezigheid verblijfplaatsen van vleermuizen en steenmarter en nestplaatsen van huismussen en gierzwaluwen.

Het onderzoek naar vleermuizen, huismus en gierzwaluwen is uitgevoerd conform het daarvoor geldende onderzoeksprotocol. Het onderzoek naar verblijfplaatsen van de steenmarter is uitgevoerd op basis van een eigen methode.

Uit het onderzoek is niet gebleken dat voornoemde soorten een verblijf- of nestplaats in het onderzoeksgebied bezetten.

5.2 Conclusie

Omdat geen verblijf- of nestplaats van voornoemde soorten is vastgesteld, hoeft met deze soorten geen rekening gehouden te worden tijdens sloop- of renovatieplannen.

Geraadpleegde bronnen

Kennisdocument huismus (BIJ12)
Kennisdocument steenuil (BIJ12)
Kennisdocument Laatvlieger (BIJ12)
Kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12)
Kennisdocument ruige dwergvleermuis (BIJ12)
De steenmarter. KNNV Uitgeverij.

Internet:
www.sovon.nl
www.kadaster.nl
Vleermuisprotocol 2021, versie februari 2025
www.steenuil.nl/Athene_01.pdf
www.NDFF.nl